

STYCZEŃ 2025

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

DR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR ASEAN

STYCZEŃ 2025

INDONEZJA PRZYSTĄPIŁA DO BRICS

Jednym z najgłośniejszych wydarzeń na początku 2025 r. było przystąpienie Indonezji do BRICS, która stała się pierwszym państwem z Azji Południowo-Wschodniej w tej grupie. Wszystko wskazuje na to, że wkrótce mogą również dołączyć Malezja i Tajlandia, ponieważ zgłosiły taką chęć w 2024 r. Z perspektywy Polski wydarzeniem wartym odnotowania była pierwsza wizyta premiera Wietnamu od 2007 r., do której doszło z okazji obchodów 75. rocznicy nawiązania oficjalnych stosunków dyplomatycznych. Na uwagę zasługuje również kontynuacja eskalacji napięć pomiędzy Chinami i Filipinami na Morzu Południowochińskim, mimo przeprowadzenia 10. spotkania bilateralnego mechanizmu współpracy.

I. STOSUNKI WEWNĄTRZ ASEAN

3 stycznia: prezydent Filipin podjął decyzję o wykluczeniu wiceprezydent z Rady Bezpieczeństwa Narodowego (National Security Council, NSC).

Ferdinand Marcos Jr podpisał rozporządzenie, na mocy którego Sara Duterte oraz członkowie jej gabinetu zostali wykluczeni z posiedzeń NSC. Na mocy nowych regulacji ze spotkań NSC zostali wykluczeni również byli prezydenci Filipin. Jednocześnie prezydent Marcos uzyskał upoważnienie do mianowania urzędników oraz obywateli na członków NSC.

3 stycznia: birmańska junta uchwaliła nową ustawę o cyberbezpieczeństwie. Wojskowy rząd przyjął ustawę zaostrzającą kontrolę nad aktywnością w Internecie oraz komunikacją za pośrednictwem mediów społecznościowych. Komunikatory internetowe były kluczową platformą, za pośrednictwem której grupy oporu wymieniały się informacjami. Ustawa zaczęła obowiązywać wraz z początkiem 2025 r. i najprawdopodobniej przyznaje juncie szerokie uprawnienia do cenzurowania treści w Internecie i podważania praw do ochrony danych użytkowników. W związku z tym wojskowy rząd będzie skuteczniej usuwał wszelkie treści krytykujące działania junty. Ponadto nowa ustawa przewiduje kary za udostępnianie lub korzystanie z wirtualnych sieci prywatnych (Virtual Private Network, VPN). Według nieoficjalnych informacji kara za użytkowanie VPN może sięgać do trzech lat pozbawienia wolności. Tekst

ustawy nie został w całości opublikowany, dlatego nie jest do końca jasne w jakich sytuacjach oraz w jakim wymiarze będą nakładane kary.

4 stycznia: Malezja wydalila dwa statki przewożące nielegalnych migrantów z Birmy. Malezyjska Agencja ds. Nadzoru Morskiego Malaysian Maritime Enforcement Agency (MMEA) wykryła dwie łodzie przewożące około 300 nieudokumentowanych migrantów z Birmy w odległości około 2 mil morskich na południowy zachód od Langkawi. Po tym ja zapewniono pasażerom wodę pitną oraz żywności, statki zostały zmuszone do opuszczenia malezyjskich wód. Do wydalenia statków doszło dzień po tym jak malezyjska policja zatrzymała na wybrzeżu Langkawi 200 nielegalnych migrantów z Birmy, których łódź osiadła na mieliźnie.

4 stycznia: birmańska junta uwolniła prawie 6 tys. więźniów w ramach corocznej amnestii z okazji Dnia Niepodległości. Z okazji obchodów 77. rocznicy odzyskania niepodległości junta podjęła decyzję o ułaskawieniu 5,8 tys. więźniów w tym 180 obcokrajowców. Dodatkowo 144 wyroki dożywocia zostały skrócone do 15 lat pozbawienia wolności.

6 stycznia: Thaksin Shinawatra nie będzie dążył do ponownego objęcia stanowiska premiera Tajlandii. Były premier Tajlandii oraz ojciec obecnej premier podkreślił, że nie zamierza przejąć władzy w kraju. Zadeklarował przy tym pełne wsparcie dla kariery politycznej swojej córki, a także pomoc przy realizacji głównych celów jej polityki. Zaliczył do nich obniżenie cen energii elektrycznej, spowolnienie wzrostu długu publicznego, walkę z przestępczością narkotykową oraz oszustwami telekomunikacyjnymi, a także obniżenie kosztów utrzymania obywateli Tajlandii.

6 stycznia: ponad 200 migrantów Rohingja z Birmy przypłynęło do wybrzeży Indonezji. Na początku stycznia około 200 przedstawicieli muzułmańskiej mniejszości etnicznej z Birmy przypłynęło do regionu West Peureulak w prowincji Aceh na wyspie Sumatra. Lokalne władze Indonezji blisko współpracują z agencją ONZ ds. uchodźców w związku z rosnącą liczbą nielegalnych migrantów z Birmy, którzy uciekają przed prześladowaniem oraz juntą.

7 stycznia: Indonezja jako pierwsze państwo Azji Południowo-Wschodniej przystąpiła do BRICS. Sprawująca tegoroczne przewodnictwo Brazylia poinformowała, że Indonezja została przyjęta jako pełnoprawny członek BRICS, czyli grupy państw rozwijających się. Ministerstwo spraw zagranicznych Indonezji z zadowoleniem przyjęło informację o przyjęciu do BRICS, co ma się przyczynić do rozwoju współpracy z pozostałymi członkami grupy, do której oprócz Brazylii, Rosji, Indii, Chin, RPA należą również przyjęte w ubiegłym roku Egipt, Iran, Zjednoczone Emiraty Arabskie i Etiopia. Wniosek Indonezji o

członkostwo został zatwierdzony w 2023 r., ale ówczesny prezydent Joko Widodo nie zdecydował się na dążenie do pełnego członkostwa. Do zmiany podejścia doszło po zaprzysiężeniu nowego prezydenta Prabowo Subianto, który był bardziej zdeterminowany, żeby dołączyć do BRICS. Niewykluczone, że wkrótce kolejne państwa Azji Południowo-Wschodniej dołączą do BRICS, ponieważ Malezja i Tajlandia złożyły w 2024 r. formalne wnioski o przystąpienie.

7 stycznia: były premier Kambodży wezwał do uznania wszelkich krytyków rządu za terrorystów. Przy okazji obchodów 46. rocznicy obalenia reżimu Czerwonych Khmerów Hun Sen przedstawił propozycję uchwalenia nowych regulacji prawnych, na mocy których wszelkie osoby próbujące obalić rząd jego syna - Hun Maneta, będą mogły być uznane za terrorystów. Przyjęcie tego rodzaju uchwały dałoby rządowi kolejne narzędzie do zwalczania opozycji politycznej w kraju oraz skonsolidowałoby kontrolę Hun Sena i Hun Maneta nad państwem.

8 stycznia: kambodżański opozycjonista został zamordowany w Tajlandii. Były poseł i przedstawiciel opozycji politycznej z Kambodży - Lim Kimya, został zastrzelony przez nieznanego sprawcę poruszającego się na motocyklu w Bangkoku. 73-letni Lim Kimya był członkiem Partii Narodowego Ocalenia Kambodży (Cambodia National Rescue Party, CNRP), która była główną siłą opozycyjną od czasu powstania ugrupowania w 2012 r. aż do 2017 r., kiedy Sąd Najwyższy w Kambodży podjął decyzję o rozwiązaniu CNRP). Biorąc pod uwagę działalność Lim Kimya, wszystko wskazuje na to, że morderstwo mogło zostać popełnione na tle politycznym.

9 stycznia: Kambodżańska policja zatrzymała podejrzanego o morderstwo Lim Kimya. Policja wydała oświadczenie z informacją o aresztowaniu Ekkalaka Pheanoia w prowincji Battambang na zachodzie Kambodży. Podejrzany jest byłym członkiem tajskej marynarki wojennej, z której został wydalony w 2023 z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności. W trakcie swojej służby był dwukrotnie aresztowany w 2021 r. i 2022 r. Wszystko wskazuje na to, że po zamordowaniu kambodżańskiego opozycjonisty w Bangkoku uciekł do Kambodży przez prowincję Sa Kaeo. Policja w Kambodży poinformowała o planach ekstradycji Ekkalaka Pheanoia do Tajlandii, gdzie prowadzone jest postępowanie w sprawie zabójstwa. Według wstępnych ustaleń policji z Bangkoku Ekkalak Pheanoi został najprawdopodobniej wynajęty, aby dokonać morderstwa.

10 stycznia: w ataku lotniczym birmańskiej junty zginęło ponad 40 osób. Rzecznik zbrojnego ugrupowania Armii Arakanu (Arakan Army, AA) Khaing Thu Kha poinformował o zbombardowaniu Kyauk Ni Maw na wyspie Ramree położonej na zachodzie Arakanu przez wojskowe siły powietrzne. W wyniku ataku zginęło co najmniej 40 cywilów, a 20 zostało rannych. Ponadto eksplozje

doprowadziły do pożaru, w którym spłonęło ponad 500 domów. Warto zaznaczyć, że na wyspie Ramree ma zostać wybudowany port głębinowy przy współpracy z Chinami.

10 stycznia: wietnamski sąd skazał byłego prawnika ze publikowane przez niego treści na portalu społecznościowym. 65-letni Tran Dinh Trien - były wiceprzewodniczący Izby Adwokackiej w Hanoi (Hanoi Bar Association) – został skazany na trzy lata pozbawienia wolności za nadużycie wolności demokratycznych w celu naruszenia interesów państwa za sprawą treści postów na platformie Facebook, w których rozpowszechniał nieprawdziwe informacje. Trzy wpisy opublikowane przez prawnika w kwietniu i maju 2024 r. miały negatywnie wpłynąć na reputację sędziów i sądów w Wietnamie, w tym głównego sędziego Sądu Najwyższego. Tran Dinh Trien został aresztowany w czerwcu ubiegłego roku, a jego licencję prawniczą zawieszono na początku bieżącego roku. W ramach swojej praktyki adwokacie bronił aktywistów oraz osoby mierzące się z problemem konfiskaty gruntów.

11 stycznia: podejrzany w sprawie zabójstwa kambodżańskiego opozycjonisty przyznał się do winy. Ekkalak Paenoi przyznał się do zastrzelenia 7 stycznia Lim Kimya w Bangkoku. Po popełnieniu zabójstwa Ekkalak Paenoi uciekł do Kambodży, gdzie został zatrzymany, a następnie przetransportowany na granicę z Tajlandią, skąd tajska policja odebrała go śmigłowcem i przewiozła z powrotem do Bangkoku. 41-letni obywatel Tajlandii Ekkalak Paenoi usłyszał kilka zarzutów, w tym zabójstwa z premedytacją oraz nielegalne posiadanie broni. Oskarżony przyznał, że zamordował Lim Kimya, aby odwdziżyć się komuś, kto pomógł mu po tym jak został zwolniony z tajskiej marynarki wojennej. Przedstawiciele kambodżańskiej opozycji politycznej oskarżają byłego premiera Hun Sena o zlecenie zabójstwa, ale rzecznik rządu w Phnom Penh zaprzeczył, aby ktokolwiek z rządu był w jakikolwiek sposób zaangażowany w tę sprawę. Według nieoficjalnych doniesień medialnych Ekkalak Paenoi mógł otrzymać wynagrodzenie za zabójstwo w wysokości 60 tys. batów (około 1,7 tys. USD), ale policja twierdzi, że oskarżony zaprzeczył otrzymaniu zapłaty za zabójstwo. Policja potwierdziła jednak, że wydano dodatkowy nakaz aresztowania kambodżańskiego współnika Ekkalaka Paenoia.

10 stycznia: premier Japonii złożył wizytę w Malezji. Shigeru Ishiba spotkał się z Anwarem Ibrahimem, z którym omówił zacieśnienie współpracy bilateralnej między państwami z zakresu bezpieczeństwa, handlu i inwestycji, edukacji, ograniczenia negatywnych skutków katastrof naturalnych oraz budowy zakładu przetwarzania nieradioaktywnych pierwiastków ziem rzadkich. Premier Malezji wyraził również swoje poparcie dla japońskiej inicjatywy współprzewodniczenia w ministerialnym spotkaniu w ramach konferencji na temat współpracy państw

Azji Wschodniej na rzecz rozwoju Palestyny (Conference on Cooperation among East Asian Countries for Palestinian Development, CEAPAD).

11 stycznia: liderzy Japonii oraz Indonezji zobowiązali się do zacieśnienia współpracy z zakresu obronności, energetyki oraz bezpieczeństwa żywnościowego. Podczas wizyty w Indonezji premier Shigeru Ishiba spotkał się z prezydentem Prabowo Subianto. Przedstawiciele obu państw omówili zagadnienia związane ze wzmocnieniem współpracy dwustronnej w takich obszarach jak źródła energii odnawialnej, bezpieczeństwo morskie oraz transfer technologiczny. Japonia wkrótce ma przekazać Indonezji łodzie patrolowe w ramach oficjalnej pomocy w obszarze bezpieczeństwa (Official Security Assistance, OSA), które mają zwiększyć indonezyjskie zdolności w domenie morskiej w związku z asertywną aktywnością Chin w pobliżu wysp Natuna na Morzu Południowochińskim. Ponadto prezydent Subianto zaapelował o wsparcie Japonii w realizacji sztandarowego programu mającego na celu zapewnienie darmowych posiłków w szkołach dla najbiedniejszych dzieci.

13 stycznia: w Manili odbył się protest przeciwko wszczęciu procedury impeachmentu przeciwko wiceprezydent Filipin. Prawie 18,8 mln członków wpływowej chrześcijańskiej grupy Iglesia ni Cristo (INC) zgromadziło się na trybunie Quirino, aby wyrazić swój sprzeciw w sprawie impeachmentu wiceprezydent Sary Duterte. INC posiada łącznie 2,8 mln członków na Filipinach, dlatego mniejsze protesty zorganizowano w dwunastu innych miastach w kraju. Sara Duterte nie wzięła udziału w proteście, ale podziękowała swoim zwolennikom w nagraniu opublikowanym za pośrednictwem platformy Facebook. W wiecu wzięli jednak udział niektórzy politycy i urzędnicy wspierających wiceprezydent. Wśród nich znaleźli się między innymi senatorowie Ronald dela Rosa, Bong Go oraz Robin Padilla. Ugrupowanie INC ma znaczący wpływ na sytuację polityczną na Filipinach, ponieważ jest znane z głosowania blokowego w trakcie wyborów. Według najnowszych badań opinii publicznej przeprowadzonych przez filipińską agencję Social Weather Stations 41% respondentów popiera wszczęcie procedury impeachmentu przeciwko Sarze Duterte na mocy trzech skarg złożonych pod koniec 2024 r. Przeciwno opowiedziało się 35% badanych, natomiast 19% respondentów wyraziło swoje niezdecydowanie.

13 stycznia: policja w Tajlandii zidentyfikowała osobę, która zleciła zabójstwo kambodżańskiego opozycjonisty. Tajska policja poinformowała, że udało się ustalić kto zlecił Ekkaluckowi Paenoi zabójstwo Lim Kimya w Bangkoku. Według najnowszych informacji wkrótce ma dojść do zatrzymania podejrzanego, ale nie ujawniono szczegółów na ten temat. Tymczasem sąd karny pozytywnie rozpatrzył wniosek policji w sprawie umieszczenia Ekkalucka w areszcie śledczym.

13 stycznia: premier Malezji złożył trzydniową wizytę roboczą w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (ZEA). Anwar Ibrahim po raz drugi odwiedził ZEA od momentu objęcia stanowiska premiera Malezji pod koniec 2022 r. Do pierwszej wizyty doszło w październiku 2023 r. Tym razem przedstawiciele obu państw podpisali kompleksową umowę o partnerstwie gospodarczym (Comprehensive Economic Partnership Agreement, CEPA), której celem jest obniżenie taryf celnych, zmniejszenie barier handlowych, promocja współpracy pomiędzy sektorami prywatnymi, a także stworzenie nowych możliwości inwestycyjnych. Malezja jest trzecim państwem Azji Południowo-Wschodniej, z którym ZEA zawarły tego rodzaju porozumienie. Analogiczne umowy zostały podpisane z Indonezją w 2022 r. oraz Kambodżą w 2023 r. ZEA są drugim największym partnerem handlowym Malezji na Bliskim Wschodzie po Arabii Saudyjskiej i odpowiadają za 32% handlu Malezji z regionem. Według malezyjskiego ministerstwa inwestycji, handlu i przemysłu łączna wymiana handlowa pomiędzy państwami na przestrzeni pierwszych jedenastu miesięcy 2024 r. osiągnęła wartość 8,61 mld USD, odnotowując wzrost o 8,6% w porównaniu do tego samego okresu z 2023 r.

14 stycznia: Tajlandia zatwierdziła ustawę legalizującą hazard w celu pobudzenia sektora turystycznego. Premier Paetongtarn Shinawatra poinformowała o zatwierdzeniu projektu ustawy o kompleksowych rozrywkach (Entertainment Complex Bill), umożliwiającej działalność kasyn w dużych ośrodkach wypoczynkowych. Hazard jest obecnie w dużym stopniu ograniczony w Tajlandii na mocy ustawy z 1935 r. i ogranicza się jedynie do wyścigów konnych oraz oficjalnych loterii. Zdaniem premier nowa ustawa pomoże w walce z nielegalnymi działalnościami hazardowymi, a także przyciągnie większą liczbę turystów do kraju. Tajlandia idzie w ślady innych państw Azji Południowo-Wschodniej, takich jak Kambodża, Singapur, Filipiny i Laos, gdzie zalegalizowano działalność kasyn w dużych ośrodkach rozrywkowych. Po przyjęciu ustawy przez parlament, co może nastąpić w połowie 2025, rząd zamierza przyznać na początek pięć licencji na budowę dwóch kasyn w Bangkoku oraz po jednym w Pattaya, Chiang Mai i Phuket. Według wstępnych szacunków rządu ustawa ma się przyczynić do zwiększenia liczby zagranicznych turystów o 5-10%, co przełoży się na wzrost wpływów do budżetu państwa o 3,45-6,32 mld USD. Przyjęcie ustawy może być jednak trudne z uwagi na niskie poparcie społeczne dla legalizacji hazardu. W sondażu z 2021 r. aż 47% respondentów stanowczo sprzeciwiało się liberalizacji hazardu, natomiast 21% opowiedziało się za legalizacją, a 18% częściowo poparło pomysł zwiększenia swobody dla działalności hazardowej.

14 stycznia: obywatel Tajlandii odsiadujący rekordowy wyrok za zniesławienie rodziny królewskiej został obciążony kolejnymi zarzutami. 31-letni Mongkol Thirakot został skazany w 2024 r. na karę co najmniej 50 lat

więzienia za znieważenie monarchii treścią postów zamieszczonych na platformie Facebook. Wyjątkowo wysoki wymiar kary był efektem nasilenia stosowania przez rząd kontrowersyjnego ustawodawstwa wobec prodemokratycznych aktywistów. Policja poinformowała o oskarżeniu Mongkola Thirakota o trzy kolejne przypadki zniesławienia rodziny królewskiej w postach opublikowanych w 2022 r. za co grozi mu zwiększenie kary o dodatkowe 10 lat pozbawienia wolności. Według organizacji zajmujących się ochroną praw człowieka ponad 250 osób zostało skazanych za obrazę majestatu monarchii od 2020 r.

15 stycznia: Tajlandia poszukuje obywatela Kambodży podejrzanego o zlecenie zabójstwa kambodżańskiego opozycjonisty. Według doniesień tajskich mediów policja z Bangkoku poszukuje 43-letniego Somwanga Bamrungkita, który najprawdopodobniej zlecił Ekkalakowi Paenoiowi zabójstwo Lim Kimya. Opozycjoniści z Kambodży cały czas utrzymują, że za morderstwo byłego członka Partii Narodowego Ocalenia Kambodży (Cambodia National Rescue Party, CNRP) jest odpowiedzialny były premier Kambodży – Hun Sen. Rząd Kambodży oficjalnie zaprzeczył tym podejrzaniom i na chwilę obecną nie przedstawiono żadnych dowodów potwierdzających te przypuszczenia.

15 stycznia: minister spraw zagranicznych Japonii złożył wizytę na Filipinach. Podczas pobytu w Manili Iwaya Takeshi spotkał się ze swoimi filipińskim odpowiednikiem Enrique Manalo, a także prezydentem Ferdinandem Marcossem Jr. Japoński minister wyraził swoje głębokie zaniepokojenie eskalacją napięć na spornych obszarach Morza Południowochińskiego. Ponadto podkreślił, iż rząd Japonii stanowczo sprzeciwia się jakimkolwiek unilateralnym działaniom zmierzającym do zmiany status quo w regionie za pośrednictwem siły lub podsycania napięć. Iwaya Takeshi zapowiedział również, że przy okazji udziału w ceremonii zaprzysiężenia Donalda Trumpa na prezydenta przeprowadzi rozmowy z przedstawicielami nowej amerykańskiej administracji na temat utrzymania zaangażowania Stanów Zjednoczonych w regionie Indo-Pacyfiku.

15 stycznia: Wietnam podpisał z Rosją porozumienie o zacieśnieniu współpracy z zakresu energetyki jądrowej. Premier Mikołaj Miszutin złożył wizytę w Hanoi, podczas której spotkał się ze swoim wietnamskim odpowiednikiem Pham Minh Chinhem, Sekretarzem Generalnym Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) To Lamem oraz przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego Wietnamu Tran Thanh Manem. Przy tej okazji doszło do podpisania szeregu umów z zakresu gospodarki cyfrowej oraz komunikacji bezprzewodowej. Rosja zgodziła się również przekazać Wietnamowi morski statek badawczy na mocy umowy podpisanej przez wietnamskie ministerstwo obrony i rosyjskie ministerstwo nauki i szkolnictwa wyższego. Na

szczególną uwagę zasługuje jednak umowa zawarta pomiędzy państwową spółką energetyczną Rosatom a wietnamską spółką energetyczną EVN, która zakłada wzmocnienie współpracy w obszarze energetyki jądrowej. Według doniesień medialnych Rosatom jest zainteresowany kontynuacją projektu budowy elektrowni jądrowej Ninh Thuan, który został anulowany w 2016 r. Przed decyzją o wycofaniu się z realizacji tego projektu, za budowę elektrowni miały być odpowiedzialne Rosatom oraz japońskie konsorcjum JINED (International Nuclear Energy Development of Japan Co.).

16 stycznia: premier Wietnamu złożył wizytę w Polsce z okazji 75. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych. Phạm Minh Chính spotkał się w Warszawie zarówno z premierem Donaldem Tuskiem jak i prezydentem Andrzejem Dudą. Warto zaznaczyć, że była to pierwsza wizyta wietnamskiego premiera w Polsce od 2007 r. Podczas rozmów przedstawiciele obu państw omówili zagadnienia dotyczące zacieśnienia współpracy gospodarczej, technologicznej oraz z zakresu bezpieczeństwa. Phạm Minh Chính zapowiedział również zainteresowanie rządu w Hanoi podniesieniem w najbliższym czasie rangi stosunków bilateralnych do strategicznego partnerstwa. Z kolei Donald Tusk przyjął zaproszenie szefa wietnamskiego rządu, a co za tym idzie można się spodziewać wizyty premiera Polski w Hanoi w najbliższej przyszłości. Wizyta Phạm Minh Chính została jednak w dużej mierze zdominowana przez zamieszanie wokół doniesień o wprowadzeniu ruchu bezwizowego dla polskich turystów. Taką informację opublikował wietnamski ambasador w Polsce Ha Hoang Hai na platformie społecznościowej X. Wpis o zniesieniu wiz został usunięty, a ostateczne warunki rozluźnienia zasad wjazdu do Wietnamu okazały się ograniczone. Od marca bieżącego roku Polska zostanie objęta ruchem bezwizowym, ale tylko w przypadku wycieczek w zorganizowanych grupach, obsługiwanych przez tour-operatorów zarejestrowanych w Wietnamie. Na chwilę obecną obywatele Polski muszą ubiegać się o elektroniczną wizę turystyczną w cenie 25 USD, która umożliwia pobyt w Wietnamie do trzech miesięcy.

19 stycznia: birmańska junta przeprowadziła kolejny atak powietrzny w stanie Arakan. Według doniesień zbrojnego ugrupowania mniejszości etnicznej Armii Arakanu (Arakan Army, AA) siły powietrzne przeprowadziły atak na areszt w gminie Mrauk-U, w którym byli przetrzymywani członkowie rodzin żołnierzy birmańskiej junty. W ataku zginęło 28 osób (w tym 9 dzieci), a 25 innych zostało rannych. Junta nie skomentowała doniesień o przeprowadzonym bombardowaniu.

19 stycznia: Malezja przeprowadziła nieoficjalny szczyt ministrów spraw zagranicznych ASEAN (ASEAN Foreign Ministers' Retreat). W Langkawi odbyło się spotkanie ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich

ASEAN pod przewodnictwem Malezji, która sprawuje tegoroczne przewodnictwo w stowarzyszeniu. Przedstawiciele państw Azji Południowo-Wschodniej omówili najważniejsze kwestie geopolityczne dla ASEAN w 2025 r., w tym konflikt wewnętrzny w Birmy oraz narastające napięcia na Morzu Południowochińskim. W przypadku Birmy, ministrowie wezwali juntę do natychmiastowego wstrzymania walk, rozpoczęcia rozmów pokojowych oraz umożliwienia nieskrępowanej dystrybucji pomocy humanitarnej. Zdaniem dyplomatów to właśnie tego rodzaju działania powinny być priorytetowe, a dopiero w drugiej kolejności organizacja wyborów. Malezja mianowała Othmana Hashima (byłego dyplomate) na specjalnego wysłannika ASEAN do Birmy i według ministra spraw zagranicznych Malezji Mohamada Hasana w najbliższym czasie powinien złożyć swoją pierwszą wizytę w Birmy. W kontekście sporu na Morzu Południowochińskim, Malezja zobowiązała się do kontynuacji prac nad Kodeksem Postępowania.

20 stycznia: premier Kambodży zaprzeczył jakiegokolwiek udziałowi w zabójstwie opozycjonisty w Tajlandii. Hun Manet zabrał głos w sprawie podejrzeń o udział kambodżańskiego rządu w zabójstwie Lim Kimya, byłego członka opozycyjnego ugrupowania Partii Narodowego Ocalenia Kambodży (Cambodia National Rescue Party, CNRP). Premier stanowczo podkreślił, że nie miał nic wspólnego z morderstwem, podobnie jak jego ojciec (były premier Kambodży) Hun Sen. Do zabójstwa przyznał się obywatel Tajlandii - Ekkalak Paenoi, który najprawdopodobniej został wynajęty przez obywatela Kambodży - Somwanga Bamrungkita. Domniemany zleceniodawca pozostaje na wolności i jest ścigany przez policję.

25 stycznia: w Malezji odbył się protest na rzecz intensyfikacji walki z korupcją. W Kuala Lumpur odbył się pokojowy marsz młodych ludzi, który wyruszył spod centrum handlowego Sogo i zakończył się na placu Merdaka (Plac Niepodległości). Uczestnicy protestu wzywali rząd Anwara Ibrahima do zdecydowanej walki z korupcją oraz stanowczych działań wobec byłego premiera Najiba Razaka. Według organizatorów marszu (Ludowy Sekretariat Przeciwko Korupcji) w wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele partii opozycyjnych (np. Parti Islam SeMalaysia), a także koalicyjnych (np. Parti Amanah Negara). Według demonstrantów obecny rząd nie wprowadza reform mających na celu skuteczniejszą walkę z korupcją i w sposób ulgowy traktuje przypadki korupcji wykryte wśród policzonych sojuszników. Jako przykład wskazano wycofanie zarzutów korupcji przeciwko ówczesnemu premierowi Zahidowi Hamidemu.

25 stycznia: Kambodża przyjęła projekt ustawy penalizującej osoby zaprzeczające zbrodniom popełnionym przez Czerwonych Khmerów. Ustawa przewiduje karę pozbawienia wolności na okres 1-5 lat oraz grzywnę w wysokości 2,5-125 tys. USD dla osób negujących zbrodnie popełnione przez

reżim Pol-Pota w latach 1975-1979, w wyniku których zginęło około 2 mln ludzi. Projekt ustawy został przygotowany na wniosek byłego premiera Hun Sena, którego zdaniem niektórzy politycy wciąż zaprzeczają zbrodni ludobójstwa popełnionej przez Czerwonych Khmerów.

25 stycznia: prezydent Indonezji złożył dwudniową wizytę w Indiach.

Podczas wizyty Prabowo Subianto w Indiach doszło do podpisania porozumień obejmujących zacieśnienie współpracy dwustronnej z zakresu kultury, opieki zdrowotnej, gospodarki morskiej, bezpieczeństwa oraz cyfryzacji. W rozmowie z premierem Indii, prezydent Subianto zapowiedział przyspieszenie prac nad opracowaniem szczegółów dotyczących partnerstwa gospodarczego pomiędzy państwami. Z kolei Narendra Modi poinformował o dążeniach do pogłębienia współpracy w obszarze produkcji uzbrojenia oraz wzmocnienia łańcuchów dostaw. W tym kontekście warto zaznaczyć, że obie strony są w trakcie rozmów w sprawie pozyskania przez Indonezję naddźwiękowych pocisków manewrujących Brahmos produkowanych przez rosyjsko indyjską spółkę joint-venture BrahMos Aerospace. Według informacji z 2023 r. wartość kontraktu wyniesie 200-350 mln USD. Przedstawiciele obu państw omówili również zagadnienia związane z bezpieczeństwem morskim, cyberbezpieczeństwem i zwalczaniem terroryzmu.

26 stycznia: większość obywateli Tajlandii sprzeciwia się legalizacji hazardu

internetowego oraz inwestycji w kasyna. Według najnowszego sondażu przeprowadzonego w dniach 20-21 stycznia na grupie 1310 osób przez Narodowy Instytut Administracji Rozwoju (National Institute of Development Administration, Nida) 59% respondentów nie zgadza się z planami rządu dotyczącymi legalizacji budowy kasyn w tzw. kompleksach rozrywkowych. Ponadto 69% badanych sprzeciwia się legalizacji hazardu internetowego. Premier Paetongtarn Shinawatra broni planów rządu argumentując, że duże kompleksy rozrywkowe pomogą w stworzeniu nowych miejsc pracy oraz przyczynią się do zwiększenia liczby turystów, co przełoży się na wzrost gospodarczy kraju.

26 stycznia: Indonezja jest zainteresowana współpracą z Indiami w sprawie

budowy lotniskowca. Podczas ostatniej wizyty prezydenta Indonezji w Indiach przedstawiciele indonezyjskiej delegacji poruszali temat współpracy z zakresu budowy lotniskowca oraz innych typów statków.

28 stycznia: Prabowo Subianto złożył swoją pierwszą wizytę w Malezji na

stanowisku prezydenta. Podczas wizyty prezydent Indonezji spotkał się zarówno z malezyjskim królem sułtanem Ibrahimem Iskandarem oraz premierem Anwarem Ibrahimem, a także został odznaczony Orderem Najwyższego Szacunku.

31 stycznia: birmańska junta przedłużyła stan wyjątkowy w kraju w ramach przygotowań do wyborów. Tuż przed czwartą rocznicą zamachu stanu birmański rząd poinformował o przedłużeniu stanu wyjątkowego o kolejne sześć miesięcy. Stan wyjątkowy ma przyczynić się do ułatwienia przeprowadzenia wyborów w 2025 r., które będą zorganizowane w celu legalizacji rządów junty. Kryzys wywołany zamachem stanu doprowadził do przesiedleń około 3 mln mieszkańców, a także poważnego zaburzenia bezpieczeństwa żywnościowego.

31 stycznia: Hamas uwolnił pięciu obywateli Tajlandii po prawie 16 miesiącach niewoli w Strefie Gazy. Izraelskie wojsko poinformowało o uwolnieniu przez Hamas pięciu obywateli Tajlandii (Thenna Pongsak, Sathian Suwannakhan, Sriaoun Watchara, Seathao Bannawat, Rumnao Surasak), którzy zostali porwani 7 października 2023 r. podczas niespodziewanego ataku na Izrael. W ramach operacji przeprowadzonej przez Hamas porwano łącznie 31 obywateli Tajlandii z czego 23 wypuszczono wcześniej, a dwie osoby (Sudthisak Rinthalak i Sonthaya Oakkharasri) zginęły, co zostało potwierdzone w maju ubiegłego roku. Oprócz tego w grupie 1200 osób zabitych przez Hamas podczas październikowej ofensywy zginęło 41 obywateli Tajlandii. Przed konfliktem na terytorium Izraela pracowało około 30 tys. Tajów, głównie w sektorze rolniczym. Wszystko wskazuje na to, że wśród zakładników Hamsu wciąż przebywa jeden obywatel Tajlandii - Pinta Nattapong, ale jego los nie jest znany.

KOMENTARZ

Przystąpienie Indonezji do BRICS stanowi istotny moment w polityce zagranicznej tego kraju, odzwierciedlając zmieniające się priorytety administracji prezydenta Prabowo Subianto. Decyzja ta nie jest jedynie wynikiem kalkulacji ekonomicznych, lecz także manifestacją dążeń do zwiększenia prestiżu i pozycji międzynarodowej Indonezji.

Tradycyjnie Indonezja kierowała się zasadą „wolnej i aktywnej” polityki zagranicznej, unikając nawiązywania bliskich sojuszy oraz angażując się w wielostronne inicjatywy. Członkostwo w BRICS wpisuje się w tę strategię poprzez rozszerzenie spektrum współpracy międzynarodowej, ale może być jednocześnie postrzegane jako odejście od dotychczasowej równowagi między głównymi mocarstwami, zwłaszcza w kontekście rosnących napięć między Stanami Zjednoczonymi a Chinami.

Decyzja Prabowo o przyspieszeniu przystąpienia do BRICS świadczy o zmianie priorytetów w polityce zagranicznej, której celem jest nie tylko pragmatyczna

współpraca gospodarcza, ale także zdobycie międzynarodowego uznania. W przeciwieństwie do swojego poprzednika, Joko Widodo, który koncentrował się na natychmiastowych korzyściach ekonomicznych, Prabowo dąży do zwiększenia statusu Indonezji na arenie międzynarodowej poprzez członkostwo w prestiżowych organizacjach.

Decyzja prezydenta Subianto wskazuje, że dążenie do statusu odgrywa kluczową rolę w jego strategii. Status międzynarodowy można budować poprzez organizację ważnych wydarzeń, aktywny udział w globalnych debatach oraz członkostwo w prestiżowych organizacjach. BRICS zrzesza kraje aspirujące do większej niezależności od Zachodu, co stanowi dla Indonezji platformę do podkreślenia swojego znaczenia w globalnym porządku.

Wizyty Prabowo w Pekinie i Waszyngtonie, a także publiczne eksponowanie jego rozmów z Donaldem Trumpem, potwierdzają jego ambicję podniesienia statusu Indonezji. Przynależność do BRICS pozwala Indonezji aspirować do roli równorzędnego partnera w stosunku do największych światowych mocarstw, co może przynieść korzyści polityczne i gospodarcze w perspektywie długoterminowej.

Mimo potencjalnych korzyści, członkostwo w BRICS niesie za sobą pewne ryzyka. Po pierwsze, może prowadzić do napięć w relacjach z Zachodem, zwłaszcza jeśli Indonezja zacznie być postrzegana jako państwo dryfujące w stronę Chin i Rosji. W kontekście geopolitycznym, BRICS często jest traktowane jako przeciwwaga dla zachodnich instytucji, co może ograniczyć możliwości Indonezji w negocjacjach handlowych i dyplomatycznych z USA i Unią Europejską.

Po drugie, Indonezja może znaleźć się w trudnej sytuacji, próbując balansować między różnymi blokami politycznymi. Utrzymanie neutralności będzie wymagało starannej dyplomacji, szczególnie w przypadku eskalacji napięć między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Tradycyjna strategia balansowania może stać się coraz trudniejsza do realizacji, jeśli BRICS zostanie uznane za coraz bardziej antyzachodni blok.

Po trzecie, dążenie do statusu nie zawsze przekłada się na konkretne korzyści dla obywateli. Jeśli członkostwo w BRICS nie przyniesie wymiernych efektów gospodarczych, może spotkać się z krytyką na wewnętrznej scenie politycznej. Indonezja będzie musiała wykazać, że nowe partnerstwa w ramach BRICS rzeczywiście przekładają się na wzrost inwestycji, handel oraz rozwój technologiczny.

Przystąpienie Indonezji do BRICS stanowi znaczący krok w polityce zagranicznej tego kraju, który odzwierciedla personalne ambicje prezydenta Prabowo Subianto. Decyzja ta podkreśla dążenie Indonezji do zwiększenia swojej roli na arenie międzynarodowej, ale jednocześnie niesie za sobą wyzwania związane z

utrzymaniem równowagi między różnymi blokami politycznymi. W dłuższej perspektywie kluczowym pytaniem pozostaje, czy członkostwo w BRICS przełoży się na realne korzyści gospodarcze i polityczne dla Indonezji, czy też pozostanie jedynie symbolem ambicji międzynarodowych.

II. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

1 stycznia: chińskie siły powietrzne oraz marynarka wojenna przeprowadziły patrole w ramach treningu gotowości bojowej w pobliżu płycizny Scarborough. Ministerstwo obrony ChRL poinformowało o przeprowadzaniu ćwiczeń Dowództwa Teatru Południowego Armii Ludowo-Wyzwoleńczej w okolicach płycizny Scarborough na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Zgodnie z informacjami oraz materiałami udostępnionymi mediom, w ćwiczeniach wzięły udział samoloty patrolowe, myśliwce i bombowce H-6, a także grupa zadaniowa marynarki wojennej składająca się ze statku zaopatrzeniowego oraz niszczeli typu 052D i 055.

2 stycznia: Filipiny znalazły morskiego drona najprawdopodobniej należącego do Chin. Zgodnie z informacją udostępnioną przez filipińską policję, trzech rybaków znalazło drona w odległości około 9 km od wybrzeży San Pascual w prowincji Masbate. Morski dron o długości 2 m z oznaczeniem HY-119 najprawdopodobniej należy do Chin, a jego zadaniem było monitorowanie aktywności oraz prowadzenie rozpoznania. Sprzęt został przekazany filipińskiej marynarce wojennej.

6 stycznia: Filipiny zwiększyły aktywność morską oraz powietrzną w odpowiedzi na wykrycie największej jednostki chińskiej straży przybrzeżnej w wyłącznej strefie ekonomicznej kraju. Filipińska straż przybrzeżna wykryła aktywność chińskiego statku straży przybrzeżnej o numerze 5901 w odległości około 70 mil morskich od wybrzeża prowincji Zambales. Statek o długości 165 m jest największą jednostką straży przybrzeżnej na świecie. W związku z tym Filipiny zmobilizowały swoje siły powietrzne oraz morskie (marynarka wojenna i straż przybrzeżna) w celu monitorowania aktywności chińskiego statku.

12 stycznia: Filipiny kolejny raz wykryły obecność największego statku chińskiej straży przybrzeżnej na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej. Jednostka filipińskiej straży przybrzeżnej BRP Teresa Magbanua wykryła obecność chińskiego statku o numerze 5901, który zastąpił inną jednostkę o numerze 3304 w pobliżu płycizny Scarborough. Był to drugi raz od początku 2025 r., kiedy statek chińskiej straży przybrzeżnej, który jest większy od niszczycieli

amerykańskiej marynarki wojennej, został wykryty na spornym obszarze Morza Południowochińskiego w pobliżu Filipin.

13 stycznia: Filipiny złożyły protest przeciwko chińskiej aktywności na spornych obszarach Morza Południowochińskiego. Narodowa Rada Morska (National Maritime Council, NMC) poinformowała w oświadczeniu o złożeniu przez filipiński rząd skargi wobec aktywności chińskiej straży przybrzeżnej, marynarki wojennej oraz milicji morskiej na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej na Morzu Południowochińskim. Skarga dotyczy przede wszystkim dwóch ostatnich incydentów. Do pierwszego doszło 5 stycznia, kiedy jednostka chińskiej straży przybrzeżnej o numerze 5901 została wykryta w pobliżu płycizny Scarborough. Drugi miał miejsce 10 stycznia, kiedy statek straży przybrzeżnej o numerze 330 został zauważony w odległości 70-90 mil morskich od wybrzeży Zambales. W obu przypadkach interweniowała filipińska straż przybrzeżna, na co strona chińska zareagowała wysłaniem śmigłowca marynarki wojennej, który wykonywał niebezpieczne manewry w pobliżu filipińskiego statku.

14 stycznia: porwanie chińskiego aktora w Tajlandii doprowadziło do spadku zainteresowania turystów z Chin podróżą do tego kraju. W grudniu ubiegłego roku Wang Xing zaginął w tajskim mieście w pobliżu granicy z Birmą. Został jednak odnaleziony w styczniu przez policję w jednym z ośrodków zajmującym się oszustwami oraz handlem ludźmi. Doniesienia o tej sytuacji doprowadziły do gwałtownego spadku zainteresowania chińskich turystów podróżą do Tajlandii. W weekend po porwaniu liczba anulowanych lotów z Chin do Tajlandii wzrosła o 155% w porównaniu do analogicznego okresu z 2024 r. Dodatkowo piosenkarz Eason Chan odwołał swój koncert w Bangkoku, który miał się odbyć 22 lutego bieżącego roku. Jako oficjalny powód tej decyzji podano obawy o bezpieczeństwo fanów piosenkarza, którzy mieli przylecieć z Chin. Podobną decyzję o odwołaniu swojego występu w stolicy Tajlandii podjął komik Zhao Benshan. Wszystko jednak wskazuje, że spadek liczby chińskich turystów będzie tymczasowy. Wciąż to turyści z Chin stanowią największą grupę spośród zagranicznych turystów, co ma związek z umową podpisaną w ubiegłym roku o zniesieniu wiz dla podróżujących z obu państw. Tajski rząd zintensyfikował jednak działania na rzecz zwiększenia gwarancji bezpieczeństwa dla zagranicznych turystów/ Minister obrony Phumtham Wechayachai udał się do miast w pobliżu granicy Tajlandii z Birmą, aby skoordynować działania na rzecz likwidacji organizacji zajmujących się oszustwami i handlem ludźmi.

16 stycznia: Wietnam rozważa umożliwienie działania chińskich samolotów pasażerskich w wietnamskich liniach lotniczych. Rząd w Hanoi rozważa usunięcie przeszkód regulacyjnych w celu dopuszczenia samolotów pasażerskich produkowanych przez chińską firmę Comac do działalności w Wietnamie. Informacja została podana do wiadomości publicznej po spotkaniu

wietnamskiego ministra transportu Tran Hong Ha z dyrektorem zarządu Comac Tan Wangengiem, do której doszło w Hanoi. Chiński producent samolotów dąży do wzmocnienia swojej pozycji jako alternatywy dla zachodnich firm takich jak Airbus i Boeing. Warto zaznaczyć, że chińskie samoloty nie posiadają certyfikatów obowiązujących w Unii Europejskiej oraz Stanach Zjednoczonych, a dwa modele samolotów pasażerskich C909 oraz C919 funkcjonują niemal wyłącznie w Chinach. Zdaniem Tran Hong Ha najbardziej prawdopodobnym scenariuszem jest rozpoczęcie testów chińskich samolotów nie niektórych trasach przez wietnamskie linie lotnicze VietJet, ale przedstawiciele firmy odmówili oficjalnego komentarza w tej sprawie.

16 stycznia: w Chinach odbyło się 10. spotkanie bilateralnego mechanizmu współpracy Chiny-Filipiny na temat sytuacji na Morzu Południowochińskim. Filipińska delegacja pod przewodnictwem wiceminister spraw zagranicznych Theresy Lazaro wzięła udział w spotkaniu na temat Morza Południowochińskiego w Xiamen. Rozmowy odbyły się pod przewodnictwem Theresy Lazaro oraz jej chińskiego odpowiednika Chen Xiaodonga. Obie strony podkreśliły kluczowe znaczenie utrzymania pokoju i stabilności w regionie, poprzez wzmocnienie dialogu i komunikacji w kwestiach morskich. Mało prawdopodobnym jest jednak, że spotkanie w prowincji Fujian wpłynie na deeskalację napięć między państwami, które osiągnęły w 2024 r. rekordowy poziom za sprawą licznych incydentów.

17 stycznia: Kambodża dąży do zacieśnienia współpracy wywiadowczej z Chinami. Dowódca kambodżańskich sił zbrojnych generał Vong Pisen zaproponował chińskiemu attaché obrony przy ambasadzie ChRL w Phnom Penh Sheng Dazhi pogłębienie współpracy dwustronne z zakresu wymiany informacji wywiadowczych oraz szkoleń kadrowych.

17 stycznia: największy statek chińskiej straży przybrzeżnej od trzynastu dni przebywa na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin. Dowódca filipińskiej straży przybrzeżnej poinformował o ciągłej obecności chińskiego statku o numerze 5901 na wodach w pobliżu prowincji Zambales. Jay Tarriela podkreślił, że aktywność chińskiej jednostki jest niezgodna z krajową ustawą o strefach morskich (Philippine Maritime Zones Act), UNCLOS oraz wyrokiem trybunału arbitrażowego z 2016 r.

17 stycznia: Chiny wezwały państwa Azji Południowo-Wschodniej do skuteczniejszej walki z hazardem internetowym oraz oszustwami. Podczas spotkania z ambasadorami dziesięciu państw członkowskich ASEAN w Pekinie, minister spraw zagranicznych Wang Yi zaapelował o zintensyfikowanie działań na rzecz zwalczania hazardu oraz oszustw telekomunikacyjnych. Szczególną uwagę zwrócił na rosnącą liczbę przestępstw telekomunikacyjnych w regionach położonych wzdłuż granicy pomiędzy Birmą i Tajlandią, których ofiarami padają

obywatele Chin oraz innych państw z regionu. Wiele organizacji przestępczych prowadzi również swoją działalność z Kambodży oraz Laosu. Skala problemu przyczyniła się do lepszej koordynacji działań pomiędzy Chinami a ASEAN. Tylko w 2023 r. Birma przekazała Chinom 31 tys. podejrzanych o udział w przestępstwach telekomunikacyjnych.

18 stycznia: zdaniem Filipin negocjacje na Kodeksem Postępowania powinny się skupić na najbardziej problematycznych kwestiach. Tuż przed udziałem w szczycie ministrów spraw zagranicznych ASEAN w Malezji, szef filipińskiej dyplomacji Enrique Manalo udzielił wywiadu, w którym zwrócił uwagę, iż negocjacje nad Kodeksem Postępowania na Morzu Południowochińskim powinny się skupić na tzw. kamieniach milowych, budzących największe kontrowersje. Jako przykład wymienił prawnie wiążący charakter dokumentu oraz zaangażowanie państw trzecich w sytuację na spornych obszarach.

20 stycznia: Chiny poinformowały o zawarciu porozumienia o wstrzymaniu ognia pomiędzy birmańską juntą a Armią Narodowo-Demokratycznego Sojuszu Birmy (Myanmar National Democratic Alliance Army, MNDAA). Chińskie ministerstwo spraw zagranicznych poinformowało o przeprowadzeniu rozmów przez przedstawicieli obu stron w Kunmingu (w chińskiej prowincji Yunnan). Rzeczniczka chińskiego ministerstwa Mao Ning poinformowała, że Pekin będzie kontynuował swoje dotychczasowe działania na rzecz stabilizacji sytuacji wewnętrznej w Birmie. MNDAA jest częścią tzw. Sojuszu Trzech Braterstw (Three Brotherhood Alliance), w skład którego wchodzi również Narodowa Armia Wyzwolenia Ta'ang (Ta'ang National Liberation Army, TNLA) i Armia Arakanu (Arakan Army, AA).

20 stycznia: Filipińska straż przybrzeżna zmobilizowała swoje zasoby w odpowiedzi na aktywność chińskiej straży przybrzeżnej na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin na Morzu Południowochińskim. Największy statek chińskiej straży przybrzeżnej typu Zhaotou (5901), a także dwie inne jednostki o numerach 3103 i 3304 zostały wykryte przez Filipiny w odległości 70 mil morskich od Luzon. Filipińska straż przybrzeżna wysłała w ten obszar trzy statki BRP Cabra (MRRV-4409), BRP Teresa Magbanua (MRRV-9701) i BRP Gabriela Silang (OPV-8301), a także samolot patrolowy w celu monitorowania aktywności chińskich jednostek. W ten sposób Manila kwestionuje chińskie działania, aby nie dopuścić do ustanowienia precedensu dla nielegalnych patroli chińskich statków w przyszłości.

21 stycznia: Chiny, Tajlandia oraz Birma doszły do porozumienia w sprawie skoordynowanej walki z oszustwami telekomunikacyjnymi. Podczas spotkania w Kunmingu urzędnicy z trzech państw zobowiązali się do wspólnej walki z przestępczością telekomunikacyjną. Na tym samym spotkaniu przedstawiciele Birmy, Chin, Laosu, Kambodży, Tajlandii oraz Wietnamu zgodzili

się na aresztowanie liderów zorganizowanych grup przestępczych działających w regionie, specjalizujących się w oszustwach telekomunikacyjnych oraz przemytem ludzi.

21 stycznia: Filipiny oraz Chiny przedłużają tymczasowe porozumienie w sprawie misji zaopatrzeniowych. Według najnowszych doniesień podczas 10. spotkania bilateralnego mechanizmu konsultacyjnego (Bilateral Consultation Mechanism, BCM) Chiny-Filipiny obie strony zgodziły się na utrzymanie porozumienia wypracowanego podczas 9. BCM w lipcu ubiegłego roku w sprawie filipińskich misji zaopatrzeniowych dla posterunku znajdującym się na wraku statku BRP Sierra Madre w pobliżu płycizny Second Thomas.

21 stycznia: na Filipinach zatrzymano obywatela Chin podejrzanego o szpiegostwo. Krajowe Biuro Śledcze (National Bureau of Investigation, NBI) poinformowało o aresztowaniu jednego obywatela Chin (Deng Yuanqing) oraz dwóch Filipińczyków (Ronel Jojo Balundo Besa i Jayson Amado Fernandez) podejrzewanych o działalność szpiegowską, której celem były obiekty wojskowe oraz instalacje energetyczne na terytorium Filipin. Podejrzanym postawiono zarzuty szpiegostwa oraz naruszenia ustawy nr 10175 o zapobieganiu cyberprzestępczości z 2012 r. Do zatrzymania doszło na podstawie raportu opracowanego przez agentów kontrwywiadu marynarki wojennej, którzy badali grupę obywateli ChRL działających pod przykrywką opracowywania pojazdów autonomicznych. Deng Yuanqing przebywał na Filipinach przez pięć ostatnich lat i jest inżynierem, który ukończył studia na Uniwersytecie Nauki i Technologii Armii Ludowo-Wyzwoleńczej w Nankinie (People's Liberation Army University of Science and Technology). Pozostałe dwie zatrzymane osoby przyznały się do współpracy z Dengiem w roli kierowców. Wspólnie mieli przejeżdżać w pobliżu kwater głównych filipińskich sił zbrojnych (201. Brygada Piechoty) i baz wojskowych objętych umową o wzmocnionej współpracy obronnej (Enhanced Defense Cooperation Agreement, EDCA) z USA, budynków administracji publicznej oraz policji, a także strategicznych instalacji i siedzib firm energetycznych (National Grid Corporation). Według informacji zgromadzonych przez NBI Deng Yuanqing odwiedził również pola gazowe Malampaya u wybrzeży Palawanu.

22 stycznia: tajski rząd wykorzystuje sztuczną inteligencję (AI) do tworzenia filmów mających na celu uspokojenie obywateli Chin i zachęcenie ich do wizyty w Tajlandii. W związku ze wzrostem obaw dotyczących bezpieczeństwa wśród chińskich obywateli rząd Tajlandii przedsięwziął specjalne środki, aby zachęcić ich do podróży turystycznych do Tajlandii przy okazji chińskiego Nowego Roku. Spadek zainteresowania Tajlandią wśród chińskich turystów jest wynikiem incydentu z udziałem aktora Wang Xinga z końca ubiegłego roku. W ramach naprawy wizerunku rząd opublikował krótki

film z premier Paetongtarn Shinawatrą, w którym zaprasza do spędzenia chińskiego Nowego Roku w Tajlandii i gwarantuje zapewnienie bezpieczeństwa. Komunikat szefowej rządu jest wygłoszony w języku chińskim, dzięki zastosowaniu AI, o czym również wspomina w nagraniu. AI zostało również wykorzystane przy stworzeniu filmu instruktażowego w języku chińskim przez tajskie biuro śledcze do spraw cyberprzestępczości. W nagraniu zawarte zostały informacje w jaki sposób zadbać o własne bezpieczeństwo, a także podano najważniejsze numery do tajskich organów ściągania w przypadku jakichkolwiek nieprawidłowości. W ramach dodatkowych środków bezpieczeństwa w Bangkoku zostało utworzone centrum koordynacyjne do spraw związanych z oszustwami telekomunikacyjnymi. Działania tajskiego rządu świadczą o kluczowym znaczeniu chińskich turystów dla gospodarki tego kraju.

23 stycznia: Filipiny chcą złożyć drugą skargę przeciwko Chinom w sprawie Morza Południowochińskiego do końca 2025 r. Minister sprawiedliwości Crispin Remulla poinformował o toczących się w rządzie konsultacjach dotyczących drugiej skargi przeciwko Chinom, która tym razem będzie skupiała się na negatywnych skutkach chińskich działań na środowisko naturalne. Rząd w Manili rozważa, czy sprawa powinna zostać skierowana do Stałego Trybunału Arbitrażowego lub Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Crispin Remulla podkreślił, że sprawa jest pilna, dlatego chce zakończyć wszystkie formalności do końca bieżącego roku. Filipiny będą się domagały od Chin odszkodowania za zniszczenia środowiska naturalnego w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej na skutek budowy sztucznych wysp oraz pozyskiwania koralowców.

24 stycznia: Filipiny wydały komiks poświęcony sporom na Morzu Południowochińskim w celu przeciwdziałania dezinformacji. Filipiński rząd wydał 40-stronicowy komiks zatytułowany „Historie nauczyciela Juna (The Stories of Teacher Jun)”, w którym w prosty sposób wytłumaczone zostały skomplikowane kwestie związane ze sporami na Morzu Południowochińskim. W jednym z sześciu rozdziałów podkreślono fundamentalne znaczenie wyroku trybunału arbitrażowego z 2016 r. Doradca ds. bezpieczeństwa narodowego Eduardo Ano podkreślił, że jest to odpowiedź na dezinformację rozpowszechnianą przez chiński rząd, wspierany działaniami państwowych mediów. W wydarzeniu promującym wydanie komiksu wzięli również udział przedstawiciele placówek dyplomatycznych ze Stanów Zjednoczonych i Kanady, czyli państw, które w sposób zdecydowany wspierają działania rządu w Manili w walce z ekspansjonistyczną polityką Chin w regionie. W ramach pierwszej fazy projektu rozdanych zostanie 11 tys. egzemplarzy komiksu, natomiast dalsze działania będą uzależnione od wsparcia finansowego dla tej inicjatywy.

25 stycznia: Filipiny zawiesiły wykonywanie badań naukowych na Morzu Południowochińskim w związku z agresywnymi działaniami chińskich statków. Dwa statki Biura Rybołówstwa i Zasobów Wodnych (Bureau of Fisheries and Aquatic Resources, BFAR) płynące z próbkami piasku pobranymi z Sandy Cay, położonej niedaleko kontrolowanej przez Filipiny wyspy Thitu, spotkały się z agresywnymi działaniami i niebezpiecznymi manewrami ze strony trzech statków chińskiej straży przybrzeżnej, a także helikopter należący do chińskiej marynarki wojennej. W odpowiedzi na ten incydent filipiński rząd podjął decyzję o zawieszeniu wszelkich operacji badawczych na spornym obszarze Morza Południowochińskiego.

27 stycznia: Chiny po raz pierwszy użyły broni sonicznej wobec filipińskiej straży przybrzeżnej na Morzu Południowochińskim. Jednostka chińskiej straży przybrzeżnej o numerze 3203 użyła urządzenia dźwiękowego dalekiego zasięgu (long-range acoustic device, LRAD) wobec załogi statku filipińskiej straży przybrzeżnej BRP Cabra na spornym obszarze Morza Południowochińskiego w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin. Zdaniem rzecznika filipińskiej marynarki wojennej ostatni incydent jest kolejnym dowodem na agresywne działania Chin. Urządzenia LRAD mogą doprowadzić do trwałego uszkodzenia słuchu.

29 stycznia: TikTok zainwestuje 3,65 mld USD w usługę hostingu danych w Tajlandii. Rada inwestycyjna w Tajlandii poinformowała o nowej inwestycji chińskiej firmy ByteDance, będącej właścicielem aplikacji TikTok. Jest to zapowiedź kolejnej dużej inwestycji firmy technologicznej, po tym jak w 2024 r. Google ogłosiło inwestycję w wysokości 1 mld USD, a rok wcześniej Amazon Web Services zobowiązało się do zainwestowania 5 mld USD w ciągu 15 lat. Microsoft również poinformował o planach budowy swojego pierwszego centrum danych w Tajlandii.

29 stycznia: Tajlandia spodziewa się ukończenia budowy linii szybkiej kolei do Chin w 2030 r. Rzecznik rządu Jirayu Houngsub poinformował, że linia kolejowa o długości 609 km, która będzie stanowiła połączenie z Tajlandii do Chin przez Laos, będzie oddana do użytku w 2030 r., czyli prawie dziesięć lat później niż pierwotnie planowano. Na chwilę obecną zbudowano 1/3 trasy, łączącej Bangkok z miastem Nakhon Ratchasima. Dyskusje na temat inwestycji rozpoczęły się prawie dwie dekady temu, a umowa w sprawie budowy została podpisana pomiędzy Tajlandią a Chinami w 2017 r. Wtedy planowano zakończenie budowy w 2021 r. Na opóźnienie realizacji projektu wpłynęły nieporozumienia dotyczące finansowania oraz zakłócenia spowodowane pandemią koronawirusa.

31 stycznia: na Filipinach aresztowano pięciu obywateli Chin podejrzewanych o szpiegostwo. Krajowe Biuro Śledcze Śledcze (National

Bureau of Investigation, NBI) poinformowało o aresztowaniu pięciu obywateli ChRL, udających turystów z Tajwanu, którzy zainstalowali kamery o wysokiej rozdzielczości zasilane energią słoneczną w nadmorskim kurorcie na Palawanie. Kamery były skierowane w stronę Morza Południowochińskiego w celu monitorowania ruchu statków filipińskiej straży przybrzeżnej oraz marynarki wojennej. Dyrektor NBI Jaime Santiago poinformował, że działania obserwacyjne prowadzone przez zatrzymanych mogły ułatwić stronie chińskiej szybką reakcję na filipińskie misje zaopatrzeniowe dla posterunku na BRB Sierra Madre w pobliżu płycizny Second Thomas. Rzecznik Rady Bezpieczeństwa Narodowego (National Security Council, NSC) Jonathan Malaya poinformował, iż wkrótce dojdzie do kolejnych zatrzymań w związku z zintensyfikowaniem działań kontrwywiadowczych w kraju. Głos w sprawie zabrał również prezydent Ferdinand Marcos Jr., który wyraził swoje zaniepokojenie wzrostem aktywności szpiegowskiej w kraju, zorientowanej na celach wojskowych.

KOMENTARZ

Wraz z początkiem roku napięcia na Morzu Południowochińskim utrzymują się na równie wysokim poziomie co przez cały 2024 r. Rząd w Manili złożył kolejny protest przeciwko chińskiej aktywności na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin, w wyniku której doszło do dwóch incydentów. Przedstawiciele obu stron wzięli również udział w spotkaniu w ramach bilateralnego mechanizmu współpracy (Bilateral Consultation Mechanism, BCM) Chiny-Filipiny na temat sytuacji na Morzu Południowochińskim, które jednak nie przyczyniło się do deeskalacji napięć. Po spotkaniu doszło do kolejnego poważnego incydentu, podczas którego chińska straż przybrzeżna po raz pierwszy użyła broni sonicznej wobec załogi filipińskiej straży przybrzeżnej.

Wydarzenia na Morzu Południowochińskim, w tym ostatnie incydenty z udziałem chińskiej straży przybrzeżnej oraz marynarki wojennej, stanowią kolejny etap eskalacji napięć w regionie. Filipińska skarga wobec działań Chin, obejmująca nieautoryzowaną obecność jednostek chińskich w filipińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej oraz użycie broni sonicznej przeciwko filipińskiej straży przybrzeżnej, wskazuje na rosnącą asertywność Pekinu w realizacji swoich roszczeń terytorialnych.

Szczególnie niepokojące jest użycie urządzenia dźwiękowego dalekiego zasięgu (LRAD), które może powodować trwałe uszkodzenie słuchu, co stanowi nową

formę presji na Filipiny. W kontekście wcześniejszych incydentów, takich jak interwencje chińskich jednostek w pobliżu płycizn Scarborough i Second Thomas, działania te ukazują wzorzec systematycznej ekspansji i testowania granic dopuszczalnej aktywności w regionie.

W odpowiedzi na narastające napięcia odbyło się 10. spotkanie BCM Chiny-Filipiny, w którym uczestniczyła filipińska delegacja pod przewodnictwem wiceminister spraw zagranicznych Theresy Lazaro. Podczas rozmów podkreślono znaczenie utrzymania pokoju i stabilności w regionie poprzez dialog i komunikację. Jednakże, biorąc pod uwagę wzrost liczby incydentów w 2024 roku oraz agresywną postawę Chin, efektywność tego mechanizmu w realnym deeskalowaniu napięć pozostaje wątpliwa.

Jedynym wymiernym rezultatem ostatniej rundy rozmów było przedłużenie tymczasowego porozumienia w sprawie filipińskich misji zaopatrzeniowych na rzecz posterunku na wraku statku BRP Sierra Madre w pobliżu płycizny Second Thomas, co wskazuje na możliwość ograniczonej współpracy między stronami. Niemniej jednak, porozumienie to nie eliminuje długoterminowych zagrożeń związanych z obecnością Chin na spornych obszarach i ich coraz bardziej agresywnymi działaniami wobec sił filipińskich.

Obecna sytuacja na Morzu Południowochińskim potwierdza długofalowy charakter sporu między Chinami a Filipinami. Wzrost incydentów oraz ich eskalacja wskazują na brak skutecznych mechanizmów redukcji napięć i jednocześnie podkreślają konieczność wzmacniania współpracy międzynarodowej na rzecz zapewnienia stabilności w regionie. W obliczu rosnącej presji ze strony Pekinu, Filipiny mogą dążyć do intensyfikacji współpracy z innymi państwami ASEAN oraz partnerami spoza regionu w celu ochrony swoich interesów morskich.

III. RYWALIZACJA CHINY-USA W ASEAN

8 stycznia: Indonezja podtrzymuje zakaz sprzedaży telefonów iPhone 16 w kraju. Amerykańska firma Apple zgodziła się na budowę fabryki na wyspie Batam o wartości 1 mld USD, która będzie produkowała urządzenia Airtag. Mimo nowej inwestycji minister przemysłu Agus Gumiwang Kartasasmita poinformował, że rząd nie zezwoli na sprzedaż najnowszych telefonów firmy Apple, ponieważ wciąż nie zostały spełnione warunki, zgodnie z którymi 35% komponentów urządzenia powinno być wyprodukowanych w fabrykach w Indonezji. Zakład produkujący Airtagi powinien rozpocząć działalność w 2026 r.

11 stycznia: Stany Zjednoczone objęły sankcjami birmańskiego operatora telefonii komórkowej. Departament Handlu USA dodał firmę Mytel (Telecom International Myanmar) do listy podmiotów objętych sankcjami w związku ze świadczeniem usług inwigilacyjnych oraz udzielaniem wsparcia finansowego birmańskiej juncie. Zdaniem Waszyngtonu Mytel dopuszcza się naruszeń praw człowieka za sprawą śledzenia oraz identyfikacji osób prześladowanych przez wojskowy rząd Birmy. Przedsiębiorstwo jest spółką joint venture, której udziałowcami jest konglomerat wspierany przez wojsko oraz należąca do wietnamskiego ministerstwa obrony firma telekomunikacyjna Viettel.

13 stycznia: liderzy Filipin, Japonii i Stanów Zjednoczonych przeprowadzili wideokonferencję. Przedstawiciele trzech państw zobowiązali się do wzmocnienia i pogłębienia współpracy gospodarczej, morskiej i technologicznej. Prezydent Joe Biden zapowiedział kontynuację instytucjonalizacji trójstronnej współpracy, której celem ma być między innymi zachowanie stabilności w regionie oraz utrzymanie status quo na Morzu Południowochińskim oraz Wschodniochińskim.

15 stycznia: kandydat na sekretarza obrony w administracji Donalda Trumpa nie potrafił wymienić ani jednego państwa członkowskiego ASEAN. Senator Tammy Duckworth z ramienia Partii Demokratycznej zadała Pete'owi Hegsethowi pytanie dotyczące umów jakie Stany Zjednoczone zawarły z państwami ASEAN, a także poprosiła o podanie liczby członków ASEAN. Kandydat na nowego sekretarza obrony przywołał jedynie porozumienie AUKUS, którego stronami są Stany Zjednoczone, Wielka Brytania oraz Australia, czyli żadne z państw członkowskich ASEAN.

17 stycznia: amerykańskie przedsiębiorstwa są zainteresowane projektami naftowymi oraz gazowymi na Morzu Południowochińskim u wybrzeży Filipin. Minister do spraw energetyki Raphael Lotilla poinformował, że amerykańskie firmy są zainteresowane udziałem w wydobywaniu ropy naftowej i gazu ziemnego. Rząd w Manili również jest zainteresowany eksploracją nowych złóż surowców naturalnych z uwagi na plan ograniczenia zależności od węgla oraz kurczące się złoża gazu na polu Malampaya. W związku z tym prezydent Ferdinand Marcos Jr podpisał w styczniu ustawę wprowadzającą ułatwienia w rozwoju przemysłu związanego z wydobywaniem gazu ziemnego. Filipińsko-chińskie napięcia na Morzu Południowochińskim ograniczają jednak możliwości wydobywania surowców naturalnych. Z tego powodu filipińska spółka PXP Energy Corp. wstrzymała prace eksploracyjne w pobliżu Reed Bank.

18 stycznia: Filipiny przeprowadziły pierwszy w 2025 r. wspólny patrol ze Stanami Zjednoczonymi na Morzu Południowochińskim. Filipińskie siły zbrojne przeprowadziły patrol z amerykańską marynarką wojenną w ramach tzw. kooperacyjnych aktywności morskich (Maritime Cooperative Activity, MCA),

zainicjowanych w 2023 r. Od momentu wdrożenia tej inicjatywy przeprowadzono łącznie pięć wspólnych patroli, mających na celu utrzymanie stabilności w regionie oraz zagwarantowanie swobody żeglugi. W tej odsłonie patrolu po stronie amerykańskiej zaangażowano grupę uderzeniową z lotniskowcem USS Carl Vinson (CVN 70) na czele, w skład której wchodziły również krążownik typu Ticonderoga - USS Princeton (CG 59) i dwa niszczyciele typu Arleigh Burke - USS Sterett (DDG 104) oraz USS William P. Lawrence (DDG 110). Oprócz tego w patrolu wzięły udział dwa helikoptery oraz dwa samoloty F-18 Hornet. Z kolei po stronie filipińskiej zaangażowano statek patrolowy typu Gregorio del Pilar - BRP Andrés Bonifacio (PS 17), fregatę typu Jose Rizal - BRP Antonio Luna (FF 151) oraz dwa myśliwce FA-50. Warto zaznaczyć, że mniej więcej w tym samym czasie (17-18 stycznia) chińskie siły zbrojne przeprowadziły ćwiczenia sprawdzające gotowość bojową na morzu i w powietrzu na Morzu Południowochińskim.

22 stycznia: Indonezja nałożyła karę finansową na amerykańską firmę Google. Indonezyjska agencja antymonopolowa ukarała Google karą finansową w wysokości 12,4 mln USD za nieuczciwe praktyki biznesowe związane z usługami systemu płatności dla Google Play Store, platformy służącej do dystrybucji aplikacji mobilnych. Dochodzenie zostało wszczęte w 2022 r. na podstawie podejrzeń związanych z wykorzystaniem dominującej pozycji do zmuszania indonezyjskich programistów do używania Google Play Billing naliczającej wyższe opłaty w porównaniu do innych systemów płatności. W przeciwnym razie twórcom aplikacji groziło usunięcie ich produktów z Google Play Store. Rzecznik amerykańskiej firmy zapowiedział odwołanie się od decyzji. Warto dodać, że Google zostało już ukarane w podobnej sprawie przez Unię Europejską karą w wysokości 8 mld euro.

22 stycznia: Sekretarz Stanu USA przeprowadził rozmowy telefoniczne z ministrami spraw zagranicznych Filipin oraz Indonezji. Wśród osób, z którymi Marco Rubio w pierwszej kolejności przeprowadził rozmowę telefoniczną znaleźli się minister spraw zagranicznych Filipin Enrique A. Manalo oraz szef indonezyjskiej dyplomacji Sugiono. Podczas rozmów omówione zostały kwestie związane z zacieśnieniem współpracy dwustronnej. W przypadku Indonezji poruszono tematy związane z pogłębieniem współpracy handlowej i inwestycyjnej, a także udziałem Indonezji w procesie pokojowym oraz odbudowy na Bliskim Wschodzie. Z kolei w przypadku Filipin główny nacisk został położony na pogłębienie współpracy z zakresu bezpieczeństwa. W obu przypadkach kluczową rolę odegrały kwestie związane z bezpieczeństwem morskim, szczególnie w kontekście napięć na Morzu Południowochińskim.

23 stycznia: Stany Zjednoczone zmieniły rozmieszczenie systemu raketowego Typhon na Filipinach. Amerykańskie siły zbrojne w porozumieniu

z filipińskim wojskiem zmieniły lokalizację wyrzutni Typhon z lotniska Laoag na bliżej nieokreślone miejsce na wyspie Luzon. Według nieoficjalnych informacji od przedstawiciela filipińskiego rządu, relokacja wyrzutni ma na celu przetestowanie mobilności tego systemu na wypadek konfliktu. System raketowy Typhon został przetransportowany na pokładzie samolotu transportowego C-17. Według przedstawiciela Dowództwa Indo-Pacyfiku USA relokacja wyrzutni nie oznacza, że pozostaną na stałe na terytorium Filipin. System Typhon został rozmieszczony na Filipinach w kwietniu 2024 r. przy okazji wspólnych ćwiczeń wojskowych i od tamtego czasu pozostaje w tym kraju, mimo sprzeciwu ze strony Chin, które uznają ten ruch za eskalację napięć w regionie.

24 stycznia: Sekretarz Stanu USA przeprowadził rozmowę telefoniczną z ministrem spraw zagranicznych Wietnamu. W rozmowie z wicepremierem i ministrem spraw zagranicznych Bui Thanh Sonem, Marco Rubio odniósł się do wspólnych obaw związanych z polityką Chin w regionie (przede wszystkim na Morzu Południowochińskim), a także zachęcił rząd w Hanoi do zwiększenia wysiłków na rzecz zmniejszenia nierównowagi handlowej w stosunkach dwustronnych. Jest to jeden z kluczowych aspektów współpracy bilateralnej z perspektywy Waszyngtonu, biorąc pod uwagę fakt, że w pierwszych 11 miesiącach 2024 r. amerykański deficyt w handlu z Wietnamem wyniósł 110 mld USD. Tymczasem pierwsze dane ze stycznia bieżącego roku pokazują 18% wzrost amerykańskiego deficytu w porównaniu do początku ubiegłego roku. Większy deficyt w handlu zachodzi jedynie w przypadku Chin, Unii Europejskiej i Meksyku.

27 stycznia: przedstawiciele straży przybrzeżnych oraz instytucji zajmujących się egzekwowaniem prawa morskiego ze Stanów Zjednoczonych, Filipin, Wietnamu i Indonezji przeprowadzili wspólne ćwiczenia u wybrzeży wyspy Mindanao na Filipinach. W dwutygodniowych ćwiczeniach sfinansowanych przez biuro ds. międzynarodowej walki z narkotykami i egzekwowania prawa Departamentu Stanu USA wzięły udział 32 osoby z czterech państw. Dodatkowo przedstawiciele australijskiej straży granicznej uczestniczyli w inicjatywie w roli obserwatora. Ćwiczenia obejmowały działania z zakresu bezpiecznego wchodzenia na pokład statku znajdującego się na morzu, gromadzenia i przechowywania dowodów, a także dokonywania aresztowania na otwartych wodach.

28 stycznia: filipińscy żołnierze przejdą szkolenie z zakresu obsługi amerykańskiego systemu raketowego Typhon. W połowie lutego około 20 filipińskich żołnierzy weźmie udział w szkoleniu, mającym na celu zwiększenie zdolności z zakresu obsługi systemu raketowego średniego zasięgu. Jest to jeden z elementów przygotowania do tegorocznych manewrów Balikatan realizowanych wspólnie z amerykańskimi siłami zbrojnymi.

30 stycznia: prezydent Filipin planuje spotkanie z Donaldem Trumpem w celu omówienia kwestii imigracyjnych oraz zagadnień dotyczących bezpieczeństwa. Ambasador Filipin w Stanach Zjednoczonych Jose Manuel Romualdez poinformował, że najprawdopodobniej na wiosnę dojdzie do spotkania Ferdinanda Marcosa Jr. z Donaldem Trumpem. Prezydent chce omówić sprawy związane z deportacją Filipińczyków przebywających nielegalnie na terytorium Stanów Zjednoczonych. Według szacunków około 350 tys. Filipińczyków posiada nieuregulowany prawnie status pobytu. Do tej pory deportowano ponad 20 osób, a 60 kolejnych czeka na decyzję. Oprócz tego prezydent Marcos będzie dążył do uzyskania zapewnień w sprawie amerykańskiego wsparcia z zakresu bezpieczeństwa, przede wszystkim w kontekście agresywnych działań Chin na Morzu Południowochińskim. Filipiński rząd planuje również zakup co najmniej kilku amerykańskich systemów wyrzutni rakiet Typhon.

31 stycznia: Kambodża zawiesiła proces likwidacji pól minowych w wyniku wstrzymania finansowania przez Stany Zjednoczone. Przedstawiciel rządu Kambodży Ly Thuch poinformował o częściowym zawieszeniu prac związanych z oczyszczaniem pól minowych z uwagi na wstrzymanie amerykańskiego wsparcia finansowego. Do tej pory Departament Stanu USA przeznaczał około 10 mln USD rocznie na pokrycie kosztów związanych z pracą 1000 saperów. Ly Thuch zwrócił się do amerykańskiego rządu z prośbą o przywrócenie wsparcia finansowego, ponieważ wciąż obszar o powierzchni ponad 1600 km² musi zostać oczyszczony z materiałów wybuchowych.

KOMENTARZ

Strategia Indonezji wobec amerykańskiej firmy Apple oraz innych globalnych korporacji stanowi interesujący przypadek współczesnego nacjonalizmu gospodarczego. Indonezyjski rząd, dążąc do wzmocnienia lokalnej produkcji i przyciągnięcia inwestycji, wykorzystuje swoją rosnącą pozycję na arenie międzynarodowej, aby negocjować korzystniejsze warunki współpracy z zagranicznymi przedsiębiorstwami. Przypadek Apple, którego sprzedaż w Indonezji została ograniczona ze względu na brak lokalnej produkcji, stanowi przykład tego typu polityki.

Indonezja, jako gospodarka wschodząca, dąży do transformacji z kraju zależnego od eksportu surowców w nowoczesne centrum produkcji i technologii. W związku z tym rząd podejmuje działania, które zmuszają

międzynarodowe korporacje do reinwestowania zysków i budowy infrastruktury przemysłowej w kraju. Apple, początkowo oferując inwestycje w wysokości 100 mln USD inwestycji, ostatecznie podniosło tę kwotę do 1 mld USD w celu budowy zakładu produkcyjnego w Batam. Mimo spełnienia początkowych żądań, władze Indonezji nadal blokują sprzedaż flagowego smartfona iPhone'a 16, co wskazuje na ich dążenie do dalszych ustępstw, np. w obszarze badań i rozwoju.

Podobne działania Indonezja podejmowała wcześniej wobec innych globalnych firm, m.in. TikToka, Netflix'a oraz branży surowców naturalnych, co skutkowało podporządkowanie się interesom rządu w Dżakarcie. TikTok przejął Tokopedię, Netflix zwiększył inwestycje w lokalne treści, a zakaz eksportu rudy niklu doprowadził do rozwoju przemysłu hutniczego w kraju. To pokazuje, że indonezyjska strategia nie jest incydentalnym działaniem, lecz świadomą polityką zmierzającą do wzmocnienia krajowej gospodarki.

Analizując sytuację z perspektywy globalnej, można zauważyć, że Indonezja wykorzystuje obecny klimat gospodarczy, w którym protekcjonizm i interwencjonizm państwowy zyskują na znaczeniu. W przeszłości tego rodzaju praktyki mogłyby spotkać się z sankcjami ze strony międzynarodowych organizacji handlowych, jednak obecnie rządy krajów rozwijających się mają większą swobodę w kształtowaniu polityki gospodarczej. Nie oznacza to jednak, że Indonezja ma pełną dowolność w działaniu. Warto zauważyć, że rynek smartfonów premium w tym kraju nie jest na tyle duży, aby Apple zaakceptowało każde warunki, a nadmierna presja na firmę może skutkować wycofaniem się marki i utratą potencjalnych inwestycji.

Co więcej, pojawienie się alternatywnych producentów z Chin, takich jak Oppo i Honor, którzy już zainwestowali w lokalne zakłady produkcyjne, wskazuje na to, że Indonezja ma inne opcje w zakresie rozwoju przemysłu technologicznego. Mimo tego, że marki te nie są bezpośrednim substytutem dla urządzeń firmy Apple, to z perspektywy rządu kluczowa jest nie tyle obecność danej marki, co transfer technologii i rozwój sektora produkcyjnego. W związku z tym można się spodziewać, że Indonezja będzie kontynuować podobne strategie wobec innych firm i sektorów, dążąc do maksymalizacji partykularnych interesów.

Sytuacja Apple w Indonezji jest przykładem szerszego trendu w polityce gospodarczej krajów rozwijających się, które coraz śmielej negocjują warunki współpracy z międzynarodowymi korporacjami. Chociaż strategia ta może przynieść korzyści w postaci inwestycji i rozwoju przemysłu, niesie również ryzyko przeszacowania własnej pozycji i potencjalnej utraty kluczowych partnerów biznesowych. W dłuższej perspektywie sukces tej polityki będzie zależał od umiejętnego balansowania między protekcjonizmem, a otwartością na globalne rynki.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

